

**Т.Л. АНДРІЄНКО, О.І. ПРЯДКО,
В.А. ОНИЩЕНКО**

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ, МСП-1, 01601
postmaster@ligazap.kiev.ua

**РАРИТЕТНА КОМПОНЕНТА
ФЛОРИ РІВНЕНСЬКОГО
ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА**

*Ключові слова: Рівненський природний заповідник,
рідкісні види, охорона*

Рівненський природний заповідник (РПЗ) створений у 1999 р. на базі чотирьох великих заказників і включає чотири ділянки — Білоозерську, Сомино, Сиру Погоню, Переброди. Це найбільші вцілілі болотні масиви України. Знаходиться у Володимирецькому, Дубровицькому, Рокитнівському та Сарненському районах Рівненської обл. Площа становить 47 046,8 га.

Згідно з фізико-географічним районуванням України [13], територія заповідника належить до Верхньоприп'ятського та Нижньогоринського районів області Волинського Полісся зони мішаних лісів. Для Волинського Полісся характерні висока (найвища в Україні) заболоченість, рівнинна поверхня, поширення флювіогляціальних піщаних та супіщаних відкладів, наявність еолових форм рельєфу.

Територія РПЗ належить до басейну Прип'яті. Білоозерська ділянка розташоване в басейні Стиру, а Переброди, Сира Погоня і Сомино — Горині. На Білоозерській ділянці розташоване озеро Біле карстового походження площею 453 га. На дні озера є дві карстові

лійки, глибина однієї з них досягає 36 м. Дно озера піщане, слабозамулене, з крейдових порід білого кольору, що й обумовило назву озера. Озеро Сомино на однойменній ділянці має площу 56 га, максимальну глибину 13 м і піщане дно. Озера оточені лісовими і болотними масивами, з якими утворюють єдиний гідрологічний комплекс.

За геоботанічним районуванням України [6], територія заповідника належить до Зарічнлянсько-Висоцько-Сарненського геоботанічного району соснових лісів чорницево-зеленомохових та боліт різних типів (Ковельсько-Сарненський (Західнополіський) округ Поліської підпровінції). У рослинному покриві переважають соснові ліси (зеленомохові, чорницево-зеленомохові, чорницеві) та болота, здебільшого мезотрофні трав'яно-сфагнові, рідше оліготрофні. На ділянці Сира Погоня наявний горбасто-мочажинний комплекс. Майже немає лук та широколистяних лісів.

Своєрідність рослинності заповідника обумовлює специфічний характер його флори, наявність багатьох рідкісних видів. Автори досліджували флору РПЗ як в той період, коли всі чотири його ділянки були заказниками, так і в 2002—2004 рр., вже після його організації.

З'ясувалося, що флора заповідника має значну раритетну компоненту. Тут виявлено 2 види з Європейського Червоного списку [7], 1 вид з Додатку І Бернської конвенції, 30 видів з Червоної книги України [14], 21 — із списку видів, що охороняються у Рівненській обл., та 2 рідкісні види, статус яких в Україні та регіоні нині є невизначеним.

Види міждержавної охорони

До видів з Європейського Червоного списку належать *Silene lithuanica* Zaral. і *Tragopogon ucrainicus* Artemcz.

Silene lithuanica в Україні є досить рідкісним видом, локалізованим на Поліссі. Зростає переважно на Правобережному Поліссі, найбільші його популяції зосереджені на Західному Поліссі — у межах Волинської та Рівненської областей. Окремі місцезнаходження відзначені в північно-західній частині Чернігівщини — на борових терасах Дніпра та Десни. Поширений в Польщі на прилеглий до України території т.з. Любельського Полісся, в околицях Влодави [16]. В Білорусі трапляється майже виключно на Поліссі, в сусідніх регіонах є дуже рідкісним або зовсім відсутнім. В Білорусі його трактують як *Silene armeria* L. [9] — як і в деяких інших країнах Європи. М.М. Федорончук [11] зауважує, що всі рослини, зібрані в Білорусі, які зберігаються в гербарії КВ під назвою «*S. armeria*», насправді є *S. lithuanica*. Він же вважає цей вид сарматським, здебільшого поліським, ендеміком, видом природної флори, подібним до *S. armeria* — культивованого виду, який іноді дичавіє. Загальний ареал *S. lithuanica* темпоратний океанічний центральноєвропейський. В Україні проходять південна та східна межі його ареалу [12].

Місцезнаходження *S. lithuanica* в Рівненському заповіднику, як і на Поліссі у цілому, пов'язані з сухими піщаними ґрунтами. Зростає у світлих соснових лісах, на узліссях, галявинах, часто уздовж піщаних доріг, має ви-

соку життєвість, рясно квітує. На ділянках Білоозерській та Сомино формує значні популяції, трапляється також на ділянці Переброди. За нашими спостереженнями збільшує своє поширення на Західному Поліссі.

Tragopogon ucrainicus досить поширений в Україні. Зростає на пісках, переважно річкових, на Поліссі, в Лісостепу та північній частині Степу. В Білорусі зрідка вказується на пісках Мозирського Полісся. В РПЗ іноді трапляється у сухих піщаних ектопах на ділянці Переброди та в прилеглих до неї соснових лісах, росте куртинами. Його занесення до Європейського Червоного списку, на наш погляд, потребує перегляду.

Із видів, включених до Додатку I Бернської конвенції, в РПЗ виявлено лише один — *Pulsatilla patens* (L.) Mill.

Pulsatilla patens (*P. latifolia* Rupr.) — європейсько-західносибірський вид, що зростає в рівнинній частині України переважно на Поліссі та в Лісостепу на південній межі поширення. В РПЗ зрідка трапляється у соснових лісах, на узліссях і галявинах.

Види з Червоної книги України

У заповіднику виявлено 30 видів з Червоної книги України (28 — якщо види *Diphysastrum Holub* розглядати як один вид у широкому розумінні). Серед них є значна група реліктових видів. До третинних реліктів належать *Isoetes lacustris* L. та *Scheuchzeria palustris* L.

Isoetes lacustris — один з найрідкісніших видів флори України. Типова форма виду поширена переважно в Європі, здебільшого у Скандинавії, Фінляндії та на півночі Британських островів, менше — у південно-західному, центральному та східному регіонах Європи і в Західному Сибіру. Тривалий час в Україні було відомо лише три його місцезнаходження, всі — на Західному Поліссі. Ми знайшли вид на Білоозерській ділянці в оз. Біле. *I. lacustris* зростає на мілководді озер — мезотрофних та олігомезотрофних з піщаним дном на глибині 0,5—1,5 м. На оз. Білому утворює широку смугу на глибині 1,3—1,5 м. Виявлення великої популяції *I. lacustris* у заповіднику значно підвищує ступінь його охорони в Україні.

Scheuchzeria palustris — вид з циркумполярним ареалом, в Україні знаходиться на південній межі поширення, найчастіше трапляється на Західному Поліссі [1]. До РПЗ увійшли кілька з найбільших осередків виду. Він виявлений на всіх ділянках заповідника, а на ділянці Сира Погоня формує угруповання, занесені до Зеленої книги України [8].

Заповідник є одним з найбільших центрів поширення в Україні низки гляціальних реліктів, зокрема *Pedicularis sceptrum-carolinum* L., *Salix myrtilloides* L., *Oxycoccus microcarpus* Turcz. ex Rupr., *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Mept., *Chamaedaphne calyculata* (L.) Moench.

Pedicularis sceptrum-carolinum є євразійським видом, в Україні зростає переважно на Поліссі, зрідка — в Лісостепу та на Розточчі. В Україні проходить південна межа його ареалу. Трапляється переважно на мезотрофних та евтрофних болотах, у заростях чагарників. Вразливий до осушення, чимало

його місцезнаходжень вже втрачено. На ділянці Сомино виявлений нами ще тоді, коли вона була заказником [3]. При обстеженні масиву Сомино у 2004 р. у кв. 69 (Погоня Сехівська) куртини виду 18 екземплярів (4 — з бутонами) виявлено в приканавній смузі чагарників з переважанням *Salix cinerea* L. та *Frangula alnus* Mill. з покривом із *Molinia caerulea* (L.) Moench.

Salix myrtilloides — євразійський вид, поширений в Україні на Поліссі, в Розточчі, зрідка в Лісостепу. По території України проходить південна межа його ареалу. Зростає на мезотрофних та еумезотрофних болотах, насамперед осоково-мохових. Утворює невеликі популяції, на Поліссі квітує і плодоносить. Спорадично трапляється на мезотрофних болотах усіх чотирьох ділянок РПЗ, має нормальну життєвість, плодоносить. Вірогідно, саме тут найбільшою є кількість місцезростань цього реліктового виду серед природно-заповідних територій України.

Oxycoccus microcarpus — євразійський вид, який в Україні знаходиться на південній межі ареалу. Зростає на Правобережному Поліссі та у верхній частині лісового поясу Карпат. Його екотопи є досить рідкісними в Україні. Це оліготрофні болота високого ступеня розвитку з бідними на мінеральні речовини та дуже кислими торфами. Виявлений у заповіднику на ділянці Сира Погоня (унікальний для України горбисто-мочажинний болотний масив) у сосново-чагарничково-сфагнових угрупованнях.

Chamaedaphne calyculata — євразійський вид, в Україні дуже рідко трапляється на Правобережному Поліссі, знаходиться на південній межі ареалу. Серед шести його місцезростань, наведених у Червоній книзі України, три вже трансформовані, в т.ч. відомий масив Озерянське болото на Житомирщині та болото Чемерне біля м. Сарни. Для ділянки Сира Погоня Рівненського заповідника його наводила відомий болотознавець проф. Є.М. Брадїс: *Ch. calyculata* вона виявила на початку 1950-х рр. між селами Єльне Клесівського р-ну та Вежиця Рокитнянського. Характеризуючи це місцезнаходження, Є.М. Брадїс вказує [5], що *Ch. calyculata* мала дуже пригнічений вигляд — із сфагнума стирчали лише окремі гілочки 10—20 см заввишки. Поки що нам не вдалося підтвердити це місцезростання, необхідні додаткові пошуки виду на цій та сусідній ділянках.

Huperzia selago — голарктичний вид, в Україні знаходиться на південній межі ареалу, зростає в Українських Карпатах, на Поліссі (переважно Правобережному) та в Розточчі. На Поліссі є рідкісним, утворює невеликі популяції, зростає у вологих лісах, на схилах, по краях боліт. В РПЗ дуже рідкісний, поодинокі екземпляри виявлені на Білоозерській ділянці в кв. 18 на вирівняній плескатій залісненій ділянці серед болота в ас. *Betuleto-Carpinetum galeobdolosum*. В заповіднику закладено стаціонарну ділянку для спостереження за ним.

У РПЗ виявлено п'ять червонокнижних видів з *Lycopodiaceae*: *Lycopodiella inundata* (L.) Holub, *Lycopodium annotinum* L., три види *Diphasiastrum* Holub —

D. zeileri (Rouy) Holub, *D. complanatum* (L.) Holub та *D. tristachium* (Pursh) Holub¹.

Lycopodiella inundata має циркумполярний ареал. В Україні зрідка зростає на Поліссі та в Лісостепу, по долинах річок заходить до степової зони, дуже рідко трапляється на гірських болотах Карпат. На Поліссі зростає у нетипових для плаунових умовах — на болотах, переважно мезотрофних, а також на вологих пісках. У РПЗ виявлено два його локалітети, які репрезентують ці екотопи: на ділянці Сомино — на мезотрофному болоті в обводнених зниженнях в ас. *Carex lasiocarpa-Rhynchospora alba-Sphagnum cuspidatum*, (окремі куртини [3]); на Білоозерській ділянці — у кв. 1 у видовженому зниженні біля дороги на узліссі соснового лісу на вологих пісках, вкритих зеленими мохами, 16—18 екземплярів.

Diphasiastrum zeileri ми виявили у 1975 р. під час обстеження ділянки Переброди з метою організації заказника [2]. Вид зростає на лісових ділянках, які вклинюються в болото, в ас. *Pinetum graminoso-cladinosum*. Тут були також куртини *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng.

Одну куртину *D. complanatum* знайдено у 2002 р. на Білоозерській ділянці (кв. 1) в ас. *Pinetum hylocomiosum*.

Diphasicstrum tristachium зафіксовано у 2004 р. на Білоозерській ділянці (кв. 25) в ас. *Betuleto-Pinetum myrtilloso-hylocomiosum* — близько 30 пагонів, із них 6 — зі стробілами.

Lycopodium annotinum — циркумполярний вид, в Україні трапляється переважно в Карпатах, на Поліссі (здебільшого Правобережному), зрідка — на Волинській височині, Малому Поліссі, у Розточчі, на півночі Лісостепу. В РПЗ відмічений на ділянках Білоозерській (найбільші популяції), Сира Погоня, Сомино. Найбільші популяції — на Білоозерській ділянці. Тут у кв. 18 відмічено фрагменти угруповань з його домінуванням у старих культурах *Picea abies* (L.) Karst.

Значний інтерес становить наявність серед червонокнижних видів заповідника комахоїдних *Drosera intermedia* Hayne та *D. anglica* Huds.

Drosera intermedia поширений в Західній і Центральній Європі, а також Північній Америці. В Україні знаходиться на східній межі ареалу. Зростає на обводнених мезотрофних болотах (переважно осоково-сфагнових) всіх ділянок заповідника. Найбільшими є популяції на ділянці Переброди.

Drosera anglica — циркумполярний вид на південній межі ареалу. Трапляється як на Українському Поліссі в цілому, так і в РПЗ значно рідше, ніж попередній вид. Зростає на обводнених місцях мезотрофних боліт. Відмічений на болоті Коза (Білоозерська ділянка) та на сфагновому плаву по берегах невеликого озерця Білого (охоронна зона ділянки Сира Погоня). Тут ростуть всі три види роду *Drosera* L. — *D. intermedia*, *D. anglica*, *D. rotundifolia* L.,

¹ Автори широ дякують д-ру біол. наук В.В. Протопоповій за допомогу у визначенні видів р. *Diphasiastrum*.

і також *D. obovata* Mert. et Koch. з листками обернено-яйцеподібної форми — гібрид *D. rotundifolia* × *D. anglica*.

До видів флори заповідника, занесених до Червоної книги, належать також *Juncus bulbosus* L., *Hydrocotyle vulgaris* L.

Juncus bulbosus — центральноевропейський вид, в Україні знаходиться на східній межі ареалу. Трапляється переважно у північній смузі Правобережного Полісся та в Закарпатті. В РПЗ зростає куртинами в обводнених зниженнях здебільшого сфагнових боліт, найчастіше — на ділянці Переброди, рідше на трьох інших масивах. Таких великих популяцій, як у Поліському заповіднику, тут не утворює, оскільки в РПЗ мало осушувальних каналів, що є основними ектопами виду.

Hydrocotyle vulgaris відносять до псевдоатлантичних видів. Ареал охоплює Атлантичну та Середню Європу, Північну Африку. Східна межа суцільного поширення проходить територією Польщі. В Україні (як і в Білорусі [9]) тривалий час вважався втраченим, зростання у раніше встановлених локалітетах не підтверджувалося. Починаючи з 1986 р., виявлено ряд нових місцезростань у Західному Поліссі, останнім часом великі популяції знайдено на території РЛП «Прип'ять—Стохід» та у низці заказників [10]. Це дає підстави стверджувати, що вид має тенденцію до збільшення популяцій і поширення у східному напрямку. В РПЗ ми вперше знайшли *H. vulgaris* в частині Кремінне-Сехівське ділянки Сомино в еумезотрофному ектопі, неподалік від магістрального каналу, великими плямами 10—20 м². Це перша знахідка виду на Рівненщині.

У заповіднику виявлені 11 видів родини *Orchidaceae*. Більшість орхідних трапляються на невеликих ділянках листяних лісів — березово-грабового (кв. 12 і 18 Білоозерського лісництва) та грабово-дубового (Сира Погоня, Грабунське л-во, кв. 11). *Platanthera chlorantha* (Cust.) Reichenb. виявлено у кв. 12 Білоозерського л-ва (березово-грабовий ліс), *P. bifolia* (L.) Rich. — у кв. 2, 9, 30, 38 Білоозерського л-ва, *Epipactis helleborine* (L.) Crantz — у кв. 12, 24, 22, 26 Білоозерського л-ва, *E. atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Schult. — у кв. 11 Грабунського л-ва (Сира Погоня) та кв. 26 Білоозерського л-ва, *Neottia nidus-avis* — кв. 11 Грабунського л-ва, *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch — у кв. 18 Білоозерського л-ва (березово-грабовий ліс).

Серед лучно-болотних орхідей на ділянках Білоозерській, Сомино, Переброди на мезотрофних та евтрофних ділянках боліт знайдено малочисельні популяції *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó, на ділянці Сомино — *D. fuchsii* (Druce) Soó. Відомі давні знахідки *Epipactis palustris* (L.) Crantz на масиві Переброди [4].

Значний інтерес становлять знахідки бореальних видів орхідей — *Goodyera repens* (L.) R. Br. та *Hammarbia paludosa* (L.) O. Kuntze. На території РПЗ виявлено три популяції *G. repens* — дві на Білоозерській ділянці та одну — на ділянці Переброди. Популяція в кв. 9 Білоозерського л-ва (ас. *Pinetum hylocomiosum*) є чисельною, вірогідно найбільшою на рівнині України. У 2004 р., за попередніми підрахунками, вона налічувала 400—

450 екз., деякі рослини квітували. Для спостереження за станом та динамікою популяції тут і на ділянці Переброди (кв. 61 Північного л-ва) були закладені пробні площі.

Hammarbia paludosa — одна з найрідкісніших в Україні болотних орхідей. Суцільний ареал виду охоплює північно-західну та північну частини Європи. В Україні зростає на південь та південний схід від межі суцільного поширення [15]. Понад 40 років (1926—1972) його не знаходили в Україні. В 1972 р. вид виявлено на болоті Сомино на мезотрофній ділянці в ас. *Pinus sylvestris*-*Carex lasiocarpa*-*Menyanthes trifoliata*-*Sphagnum cuspidatum* [3]. Проте нам не вдалося останнім часом підтвердити знахідку *H. paludosa* на масиві Сомино. Нещодавно вид був знайдений в Черемському заповіднику.

Невеликі популяції *Lilium martagon* L. виявлені у кварталах 12 і 18 Білоозерського л-ва (відповідно, у березово-грабовому та ялиновому лісі). У кв. 11 Грабунського л-ва в грабово-дубовому лісі співробітниками заповідника знайдено *Allium ursinum* L. (найпівнічніше місцезнаходження в Україні).

Із інших видів, занесених до Червоної книги, на Білоозерській ділянці зростає *Betula obscura* A. Kotula — неподалік від озера Біле (кв. 61) в березовому лісі з *Betula pendula* Roth зі злаковим покривом. Видовий статус є дискусійним.

Види, які підлягають охороні в Рівненській обл.

Із цієї групи в заповіднику виявлено 21 вид. Серед них — низка гляціальних реліктів, які пропонуються для включення до 3-го видання Червоної книги України: *Salix lapponum* L., *Carex dioica* L., *C. chorderhiza* Ehrh., *Astragalus arenarius* L. До цього ж видання пропонується занесення наявних у флорі заповідника рідкісних видів комахоїдних рослин — *Utricularia minor* L., *U. intermedia* Haupе. Загальний інтерес до цих видів зі своєю біологією зумовлює їх включення до списків рідкісних видів багатьох європейських країн.

Серед регіонально рідкісних видів слід особливо відзначити *Hypericum humifusum* L. — центральноевропейський вид, що зростає в заповіднику на східній межі ареалу. На Білоозерській ділянці (кв. 18) виявлені його великі популяції.

У флорі РПЗ є рідкісні пограничноареальні види, поширення яких на Українському Поліссі мало вивчене, тому вони не мають природоохоронного статусу. Це *Chamaecytisus ratisbonensis* (Schaeff.) Rothm. та *Teesdalia nudicaulis* (L.) R. Br.

Одним із найрідкісніших видів Українського Полісся та флори України у цілому є *Chamaecytisus ratisbonensis* — центральноевропейський та південноевропейський вид, відомий в Україні лише із Західного Полісся. Поодинокі місцезнаходження зареєстровані у Волинській обл. Для Рівненщини наводиться вперше — на ділянці Сомино у кв. 62 в сосновому лісі вересовому під піщаним горбом. Цей сланкий вид утворював велику пляму, плодо-

носив. Слід зауважити, що видовий статус *Chamaecytisus ratibonensis* є дискусійним, він та *Ch. ruthenicus* (Fisch. ex Wot) Klásková розглядаються деякими авторами як форми одного виду.

Дуже цікавою також є знахідка у заповіднику *Teesdalia nudicaulis*. Цей рідкісний центральноевропейський вид тривалий час вказували для України лише з околиць м. Ковеля Волинської обл. Ці давні місцезнаходження не підтверджувались. Зараз у Волинській обл. відомо кілька місцезнаходжень виду. Ми виявили *T. nudicaulis* на піщаних підвищеннях біля оз. Білого (Білоозерська ділянка) та неподалік оз. Тухове (ділянка Сомино). Нині це єдині місцезнаходження виду на Рівненщині. Необхідний моніторинг за його можливим просуванням на схід.

Обидва види потрібно включити до списку видів, що охороняються в Рівненській обл., оскільки вони є рідкісними для флори Українського Полісся і України у цілому.

Таким чином, у нещодавно створеному Рівненському природному заповіднику охороняються як дуже рідкісні для України бореальні, так і рідкісні центральноевропейські види, що знаходяться тут на східній межі ареалу. Викликає занепокоєння тривале непідтвердження зростання дуже рідкісних видів *Chamaedaphne calyculata* та *Hammarbia paludosa*, які раніше відмічались для території, включеної до заповідника.

Гербарні зразки рідкісних видів передано до Національного гербарію України (КВ).

1. Андриєнко Т.Л. *Scheuchzeria palustris* L. на Україні // Укр. ботан. журн. — 1975. — 32, № 5. — С. 617—623.
2. Андриєнко Т.Л., Балашов Л.С., Прядко О.І. Унікальний болотний масив Переброди на Ровенщині // Укр. ботан. журн. — 1976. — 33, № 5. — С. 532—536.
3. Андриєнко Т.Л., Прядко О.І. Болотний масив Сомино на Ровенщині, його наукова і господарська цінність // Укр. ботан. журн. — 1980. — 37, № 4. — С. 65—69.
4. Андриєнко Т.Л., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. — Киев: Наук. думка, 1983. — 215 с.
5. Брадїс Є.М., Бачурин Г.Ф. Болота УРСР. — К.: Наук. думка, 1969. — 241 с.
6. Геоботаничне районування Української РСР. — К.: Наук. думка, 1977. — 303 с.
7. Европейский Красный список растений, находящихся под угрозой исчезновения в мировом масштабе. — Нью-Йорк, 1992. — 185 с.
8. Зеленая книга Украинской ССР. Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества. — Киев: Наук. думка, 1987. — 216 с.
9. Козловская Н.В., Парфенов В.И. Хорология флоры Белоруссии. — Минск: Наука и техника, 1972. — 308 с.
10. Прядко О.І. Нові дані про фіторізноманіття заказників Волинської області // Шацький нац. прир. парк: наук. досл. 1994—2004 рр. — Світязь, 2004. — С. 66—67.
11. Федорончук М.М. *Silene* L. sensu lato в Україні: огляд роду *Silene* L. sensu stricto (*Caryophyllaceae* Juss.) // Укр. ботан. журн. — 1997. — 54, № 6. — С. 557—564.
12. Федорончук М.М., Дідух Я.П., Бурда Р.І. *Silene lithuanica* Zarat. — Смілка литовська // Екофлора України. Т. 3. — К.: Фітосоціоцентр, 2002. — С. 252—253.

13. *Физико-географическое районирование Украинской ССР.* — Киев: Изд-во Киев. ун-та, 1968. — 683 с.
14. *Червона книга України. Рослинний світ.* — К.: УЕ, 1996. — 608 с.
15. *Meusel H., Jäger E., Weinert E. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora.* — Jena: Fischer Verlag, 1965. — Т. 1. — 583 s.
16. *Szafer W., Kulczynski St., Pawłowski B. Rosliny Polskie. Część 1.* — Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 1988. — 464 s.

Рекомендує до друку
Ю.Р. Шеляг-Сосонко

Надійшла 23.05.2005

Т.Л. Андриенко, Е.И. Прядко, В.А. Онищенко

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

РАРИТЕТНЫЙ КОМПОНЕНТ ФЛОРЫ РОВЕНСКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА

Ровенский природный заповедник (47 046,8 га) расположен на Западном Полесье (Ровенская обл. Украины). Его растительность представлена в основном мезотрофными болотами и сосновыми лесами. Флора сосудистых растений включает 2 вида из Европейского красного списка (*Silene lithuanica*, *Tragopogon ucrainicus*), 1 вид — из Приложения I Бернской конвенции (*Pulsatilla patens*) и 30 видов из Красной книги Украины, наиболее редкими из которых являются *Goodyera repens*, *Hammarbya paludosa*, *Isoetes lacustris*, *Pedicularis sceptrum-carolinum*. Приводятся данные о распространении видов на территории заповедника.

Ключевые слова: Ровенский природный заповедник, редкие виды, охрана

T.L. Andrienko, O.I. Pryadko, V.A. Onyshchenko

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

RARE SPECIES OF THE FLORA OF RIVNENSKY NATURE ZAPOVIEDNIK

Rivnensky Nature Zapoviednik (47 046.8 ha) is situated in West Polissia in Rivnenska Oblast' of Ukraine. Its vegetation is represented mainly by transition mires and pine forests. The flora of vascular plants includes 2 species of the European Red List (*Silene lithuanica*, *Tragopogon ucrainicus*), 1 species from Appendix I of the Bern Convention (*Pulsatilla patens*) and 30 species from the Red Data Book of Ukraine. The rarest of them are *Goodyera repens*, *Hammarbya paludosa*, *Isoetes lacustris*, and *Pedicularis sceptrum-carolinum*. Data on distribution of these species on the protected area are given.

Key words: Rivnensky Nature Zapoviednik, rare species, conservation